

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М.І. ДОЛІШНЬОГО»

МАКСИМЧУК МАКСИМ ВІТАЛІЙОВИЧ

УДК 332.1:330.837(477)

**ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРНО-ПРОСТОРОВИХ ЗМІН
ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Львів 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України».

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
Вовканич Степан Йосипович,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І.Долішнього НАН України»,
провідний науковий співробітник
відділу регіональної економічної політики.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Бутко Микола Петрович,
ДВНЗ «Чернігівський національний
технологічний університет», завідувач кафедри
менеджменту та державної служби

доктор економічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
Благунов Іван Семенович,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
декан економічного факультету

доктор економічних наук, професор
Євдокименко Валерій Кирилович,
ПВНЗ «Буковинський університет»,
завідувач кафедри обліку і аудиту

Захист відбудеться 3 березня 2017 р. в 11.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.154.01 в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» за адресою: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України» за адресою: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4 та на сайті <http://ird.gov.ua>.

Автореферат розісланий 3 лютого 2017 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук**

П.В.Жук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні в останні десятиліття, здійснення соціально-економічних та конституційно-правових реформ, спрямованих на створення сприятливих умов для ефективної реалізації людського потенціалу, вивільнення конструктивної людської діяльності з-під пресу багатьох формальних та неформальних інститутів, мають, серед іншого, забезпечувати стабільний розвиток регіонів держави, раціоналізацію та ефективніше функціонування регіональних економічних систем. Ці процеси слід супроводжувати, удосконаленням інституційної структури економіки регіонів на основі формування та закріплення в економічних відносинах нових правил, норм та уявлень про економічну діяльність.

Центральні уряди та органи регіонального управління і місцевого самоврядування більшості країн світу приділяють значну увагу проблемі зменшення диспропорцій у розвитку економіки регіонів. В залежності від рівня соціально-економічного розвитку регіонів, історико-політичних традицій, що склалися в державі, у ній формуються спеціальні інституційні структури, до компетенції яких відноситься управління регіональним розвитком, в тому числі вирішення проблем розподілу матеріально-фінансових ресурсів між регіонами.

Регіональний розвиток України з огляду на значні політико-правові зміни, що відбулися в державі протягом 2014-2016 рр., стає сферою особливого стратегічного значення і потребує посиленої уваги й підтримки з боку державних органів управління як на національному, так і на регіональному рівнях. В умовах практичної реалізації курсу на європейську інтеграцію, який вимагає системного реформування Української Держави, виникає гостра потреба у формуванні в країні моделі інституційного забезпечення розвитку економіки регіонів, яке б відповідало європейським стандартам і слугувало чинником інтеграції регіонів України в європейський економічний простір.

Розвиток економіки, як і будь-якого суспільного феномену, у просторі і часі відбувається через формування складних динамічних структур, включаючи регіональні. Регулювання їх розвитку передбачає функціональні обмеження, що накладаються на економічну діяльність людей, впливають на неї через відповідні інститути, які формалізуються в системі інституцій, організацій. Процеси регіонального економічного розвитку проявляються у структурно-просторових змінах регіональних економічних систем. З огляду на це важливою науково-прикладною проблемою є інституціалізація структурно-просторових змін економіки регіонів.

Проблемам інституційних перетворень в соціально-економічному розвитку України та її регіонів присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, вітчизняними вченими

досліджувались зміни в інститутах управління регіональним розвитком (Бутко М.П., Буднікевич І.М., Варналій З.І., Вахович І.М., Данилишин Б.М., Долішній М.І. Євдокименко В.К., Жаліло Я.А., Кравців В.С., Мікула Н.А., Павліха Н.В., Писаренко С.М., Садова У.Я., Семів Л.К., Стадницький Ю.І., Сторонянська І.З., Шульц С.Л.), перетворення в економіці України та її регіонів на основі запровадження трансформаційних моделей розвитку, в т.ч. інноваційного характеру (Благун І.С., Буркинський Б.В., Вовканич С.Й., Геєць В.М., Герасимчук З.В., Давимука С.А., Дементьєв В.В., Кизим М.О., Тарасевич В.М., Пирожков С.І.), економічні трансформації в інституційних секторах економіки держави на основі реалізації політики інвестиційного розвитку (Амоша О.І., Борщевський В.В., Іщук С.О., Мельник М.І., Мікловда В.П., Панчишин С.М., Пітюлич М.І.).

Проте, незважаючи на значну кількість наукових публікацій, проблеми інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів України потребують подальших досліджень, оскільки необхідним є постійне теоретико-методологічне переосмислення трансформаційних процесів, які відбуваються в Україні. Крім того, досвід реалізації регіональної політики за останні декілька років показав, що значна частина проблем регіонального розвитку лежить у площині його інституційного забезпечення, формування нових інституцій, та, відповідно, інструментів управління регіональним розвитком. Актуальність розв'язання цієї проблеми зумовила мету, завдання та зміст дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконувалось в рамках науково-дослідних тем ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», а саме: «Теоретичні основи регіональної політики» (номер державної реєстрації 0197U002572) – обґрунтовані принципи удосконалення інституційного забезпечення регіональної політики; «Механізм реалізації регіональної політики в умовах формування національної економіки» (номер державної реєстрації 0100U002572) – висвітлено інституційні проблеми формування механізмів реалізації регіональної політики; «Моделі регіональної соціально-економічної політики: концептуальні підходи до формування та методи реалізації» (номер державної реєстрації 0102U000424) – виділено інституційні бар'єри реалізації моделей регіональної соціально-економічної політики; «Інтелектуально-інноваційний розвиток регіону в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (номер державної реєстрації 0106U013079) – окреслені інституційні основи інноваційно-інтелектуального розвитку регіону; «Розробка нової моделі районування економічного простору України» (номер державної реєстрації 0109U000453) – розроблена модель інституціалізації нового районування економічного простору України; «Модернізація промислового потенціалу Карпатського регіону» (номер державної реєстрації 0111U000711) – обґрунтовані концептуальні підходи до інституційної модернізації промислового потенціалу регіону, здійснено аналіз

інституційних факторів модернізації; «Формування та реалізація регіональної структурної політики в умовах модернізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0113U000108) – розроблені інституційні засади регіональної структурної політики України; «Механізми реалізації регіональної політики в умовах децентралізації влади в Україні» (номер державної реєстрації 0116U004035) – виявлені інституційно-адміністративні чинники децентралізації влади.

Автор брав участь у виконанні госпдоговірної теми: «Розробка програми розвитку малих міст Львівської області» (номер державної реєстрації 0109U007079) – обґрунтовано пріоритети діяльності регіональних органів влади щодо підтримки розвитку малих міст області.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів держави і розроблення практичних рекомендацій щодо формування регіональної структурної політики.

Відповідно до мети визначено сукупність завдань, вирішення яких спрямоване на її досягнення, зокрема:

- сформувані наукові підходи до дослідження структурно-просторових змін в регіонах України;
- обґрунтувати концептуальні засади регіонального інституціоналізму як базису формування та реалізації регіональної політики України;
- розвинути методологічні засади інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів;
- обґрунтувати роль процесів регіонотворення в системі управління регіональним розвитком;
- виявити проблеми макро- та мікропросторої інституціалізації економіки України;
- проаналізувати тенденції структурно-інституційних процесів у підприємницькому секторі економіки регіонів;
- дослідити особливості модернізації промисловості регіонів та визначити напрями її структурної корекції;
- провести аналіз існуючих схем районування та запропонувати мережу неінституціалізованих економічних районів України;
- окреслити проблеми та розробити пропозиції щодо інституціалізації мережі економічних районів України;
- провести моделювання структурних змін в економіці регіонів з метою оцінки інтенсивності цих процесів;
- визначити напрями реконцептуалізації регіональної політики України на інституційних засадах;
- обґрунтувати пропозиції щодо інституціалізації регіональної структурної політики в умовах модернізації економіки регіонів.

Об'єктом дослідження є процеси структурно-просторових змін економіки регіонів України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні основи, методичні положення та практичні рекомендації з інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення економічної теорії, теорії інституціоналізму, регіональної та глобальної економіки, а також сучасні теоретичні розробки з проблем формування і реалізації регіональної політики. У роботі використано загальнонаукові методи досліджень: теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу й систематизації – при дослідженні сутності та змісту інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів (підрозділи 1.1-1.5), теоретичних засад формування регіонального інституціоналізму (підрозділи 2.1.-2.5), обґрунтуванні основних напрямів та складових інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів (підрозділи 5.1-5.3); класифікації – при вивченні структурного складу господарської діяльності, визначенні її узагальнених видів та типів (підрозділ 2.2); структурного, статистичного та інституційного економічного аналізу – для виявлення особливостей розвитку просторової та компонентної структури економіки регіонів України (підрозділи 3.1-3.3); економіко-математичного моделювання – для оцінки інтенсивності структурних зрушень та виявлення їх тенденцій (підрозділ 4.3); картографічний метод та методи геоінформаційного моделювання (для структурного аналізу схем районування України та виділення нових компонентів регіоналізації (підрозділ 4.1).

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі акти Верховної Ради України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, стратегічні програми та нормативно-правові документи, матеріали Державної служби статистики України, публікації статистичних органів та міжнародних організацій; наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали конференцій і семінарів, аналітичні звіти з проблем формування інституційного забезпечення регіонального розвитку, державної регіональної та регіональної структурної політики; Інтернет-ресурси тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних основ інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів України, формування концептуальних засад регіональної структурної політики.

Найбільш суттєві теоретичні і практичні результати, які характеризують наукову новизну дослідження і особистий внесок автора, полягають у наступному:

вперше:

– обґрунтовано концептуальні засади регіонального інституціоналізму як однієї з фундаментальних складових сучасної теорії регіональної економіки, що включають концепти становлення інститутів управління регіональним розвитком, пріоритети модернізації інституційної структури

системи регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, принципи формування сучасної державної регіональної політики;

– запропоновано методологічний підхід до визначення сутності процесів інституціоналізації структурно-просторових змін економіки регіонів, що визначаються як організаційне оформлення відносин суб'єктів господарювання та управління регіонів, з врахуванням особливостей їх колективної та індивідуальної поведінки, певних інститутів (правил, норм та уявлень), організації та ведення економічної діяльності за умов зростання частоти їх використання у практиці господарювання, що супроводжується удосконаленням існуючих та формуванням нових інституцій;

– визначено імперативи сучасного регіонотворення як основи інституціоналізації структурно-просторових змін економіки регіонів, а саме: впровадження європейського інституційного базису регіонального розвитку в практику державного управління в Україні; врахування засадничих пріоритетів макрорегіональної інституціоналізації економіки і підвищення на цій основі конкурентних переваг українських регіонів у європейському економічному просторі; інституційному підкріпленні децентралізації державної влади в Україні;

удосконалено:

– методологічний підхід до дослідження структурно-просторових змін в економіці регіонів, який, на відміну від існуючих, передбачає поєднання діяльнісного та інституційного підходів до аналізу процесів та явищ структурної трансформації економіки. Імплементация підходу дозволила виявити інтенсивність та якість просторово-структурних змін, оцінити результативність трансформації інституційного середовища, визначити пріоритетні напрями структурної корекції економіки регіонів;

– наукові положення щодо формування адміністративного ринку регіональної політики шляхом виділення його структурних складових, функцій та типів, що дозволило поглибити розуміння процесів реформування організації влади в державі, виявити можливості мінімізації транзакційних витрат вироблення та реалізації заходів регіональної політики, підвищити ефективність адміністративного супроводу регіонального розвитку;

– методичний підхід до оцінки структурних зрушень в економіці регіонів який, на відміну від існуючих, спрямований на виявлення їх відповідності внутрішнім та зовнішнім структурним стандартам на коротко-, середньо-, та довгострокову перспективу в розрізі основних видів економічної діяльності. Запропонований підхід дозволив оцінити якість структурно-просторових змін та обґрунтувати напрями регіональної структурної політики;

набули подальшого розвитку:

– інституційні основи регіональної структурної політики в частині оптимізації розподілу повноважень та сфер управлінського впливу щодо її реалізації; підтримки угодоспроможності політико-управлінських і бізнес-еліт

та територіальних громад; забезпечення стабільності та послідовності управлінських рішень; запровадження проектного управління та фінансування заходів з реалізації регіональної структурної політики;

– методичний підхід до макрорайонування економічного простору, який базується на топологічному аналізі існуючих схем районування, оцінці глибини економічної інтегрованості регіонів та геоінформаційному моделюванні. На основі запропонованого підходу розроблено схему макроекономічних регіонів України, обґрунтовано доцільність використання цієї схеми в практиці господарювання та сформовано систему заходів з її інституціалізації;

– напрями трансформації інститутів управління регіональним розвитком, зокрема щодо перерозподілу функцій між державним, регіональним та місцевим рівнями влади; формування базової схеми погодження інтересів учасників системи регіонального розвитку; обґрунтування типів взаємодії територіальних громад в Україні. Зазначені напрями сприятимуть підвищенню ефективності реалізації адміністративно-територіальної реформи.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці науково-прикладних рекомендацій з трансформації державної регіональної та регіональної структурної політики в умовах розгортання нового етапу євроінтеграції України.

Рекомендації та пропозиції, обґрунтовані у ході дослідження, використані у практиці державного та регіонального управління: Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у роботі структурних підрозділів (довідка Мінекономрозвитку України № 3994-05/54934-16 від 17.09.16 р.); Міністерством фінансів України при підготовці аналітичних матеріалів та стратегічних документів (довідка Міністерства фінансів України №31-05000-08-16/2653 від 31.10.16 р.); Національним інститутом стратегічних досліджень при підготовці розділу «Регіональна політика та розвиток місцевого самоврядування» щорічного послання Президента України до Верховної Ради України (лист Національного інституту стратегічних досліджень №293/88 від 06.02.07 р.); Чернівецькою обласною державною адміністрацією при розробці програми економічного і соціального розвитку області (лист департаменту економічного розвитку Чернівецької облдержадміністрації №06/21 від 02.10.2014 р.); Львівською обласною державною адміністрацією при розробці проекту програми соціально-економічного та культурного розвитку (довідка головного управління економіки та промислової політики Львівської облдержадміністрації №1/22/191 від 16.11.2011 р.); при розробці антикризових заходів області (довідка головного управління економіки Львівської облдержадміністрації №1-31-2308 від 21.06.2010 р.); при підготовці проекту програми підтримки розвитку малих міст області (довідка головного управління економіки Львівської облдержадміністрації №2-31-20 від 10.01.09 р.); для проведення

соціально-економічного планування регіонального розвитку (довідка Львівської облдержадміністрації №60-60-1-3440 від 21.10.06 р.).

Особистий внесок здобувача. Всі наукові результати, викладені в дисертації, одержані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, результати, положення та рекомендації дисертаційного дослідження пройшли апробацію на 17-ти міжнародних, всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, серед яких: «V Міжнародний конгрес українських економістів» (м. Львів, 2000 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічний розвиток західного прикордоння України в контексті сусідства з ЄС» (м. Київ, 2004 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Підготовка українських організацій щодо використання фінансової підтримки регіонального розвитку з структурних фондів ЄС» (м. Ужгород, 2006 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічний розвиток регіону: економічне зростання та інтеграція» (м. Чернівці, 2006 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інноваційного розвитку в Україні» (м. Київ, 2008 р.); Міжнародна наукова конференція «Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону» (м. Суми, 6-7 травня 2010 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи інноваційного розвитку Республіки Беларусь» (м. Брест, 2011 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні виміри розвитку економіки в умовах глобалізації» (м. Чернівці, 2014 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Зелена економіка. Зелені інвестиції. Зелений туризм» (м. Одеса, 2014 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Український шлях в НАТО і Європейський Союз» (м. Львів, 2006 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Регіон-2007: стратегія оптимального розвитку» (м. Харків, 2007 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Теорія і практика стратегічного управління розвитку регіональних суспільних систем» (м. Івано-Франківськ, 2007 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія та практика ринкових перетворень; економічний та соціальний контекст» (м. Вінниця, 2008 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Наукова спадщина професора Злупка С. М. у світлі формування сучасної парадигми економічної науки в Україні» (м. Львів, 2011 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства» (м. Умань, 2014 р.); Міжрегіональна науково-практична конференція «Нова модель регіонального економічного зростання: науково-теоретичні проблеми і механізми реалізації» (м. Вінниця, 2015 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки і рекомендації опубліковано в одноосібній монографії обсягом 26,21 д.а., восьми колективних монографіях (одна зарубіжна), в яких особисто автору належить

8,12 д.а., а також у 40 статтях у наукових фахових виданнях (загальним обсягом 14,06 д.а.) з яких чотири – у виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, шість – у періодичних виданнях інших держав, шість публікації в інших виданнях (7,67 д.а.) та 24 – у збірниках матеріалів конференції (3,73 д.а.)

Обсяг і структура роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 433 сторінки, з яких 388 сторінок основного тексту. Робота містить 19 аналітичних таблиць, 83 рисунки та 6 додатків. Список використаних джерел включає 373 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, розкрито її зв'язок з науковими програмами, темами, сформульовано мету та завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну та одержані результати, їх апробацією і практичне значення.

У **першому розділі** «Теоретико-методологічні основи дослідження інституціоналізації структурно-просторових змін економіки регіонів України» досліджено зміст наукових підходів до розуміння процесів структурних і просторових змін економіки регіонів, сформульовано методологічні засади дослідження макропросторової інституціоналізації економіки України, обґрунтовано концептуальні засади інституціоналізації модернізаційно-структурних змін регіону.

Автором визначено та проаналізовано основні підходи інституціоналізму до дослідження процесів структурних трансформацій економіки та змін територіальної структури господарства регіонів, що склалися на поточний момент. Відповідно до виявлених теоретичних напрацювань інституціоналізму виділено та охарактеризовано два базові типи інституційних змін. Перший тип – це внутрішні, або еволюційні зміни, які стосуються в першу чергу неформальних норм. Такі зміни відбуваються вкрай повільно. Через це еволюційний розвиток економіки виявляє феномен залежності від попередньої траєкторії розвитку. Другий тип – це зовнішні зміни, або перенесення (імпорт) інститутів. Таким чином переносяться формальні інститути, які можуть бути законодавчо закріплені. Такі зміни відбуваються набагато швидше. Проте імплантовані інститути можуть конфліктувати із наявними еволюційними інститутами, і тому вони мають високі трансакційні витрати спонукання до виконання. Джерелами інституційних змін виступають зсуви в структурі відносних цін та поступова заміна суб'єктивних ідеологічних моделей сприйняття та оцінки господарських процесів агентами економічної діяльності (рис. 1).

Інституційний підхід до дослідження структурно-просторових змін економіки базується на розумінні господарської системи, як системи з

обмеженим та відкритим доступом. Успіх реформування залежить від врахування особливостей функціонування системи з обмеженим доступом при імплементації до неї ринкових відносин, конкуренції та демократії. Інституційні зміни швидше відбуваються тоді, коли вони співзвучні з інтересами тих, хто є при владі. З'ясовано, що вирізняється три види систем обмеженого доступу – слабка, базова та розвинена. Відмінність між цими видами полягає в тому, які структури, крім держави, можуть використовувати силові методи впливу і наскільки широкий спектр організаційних форм (державних та приватних) підтримується системою.

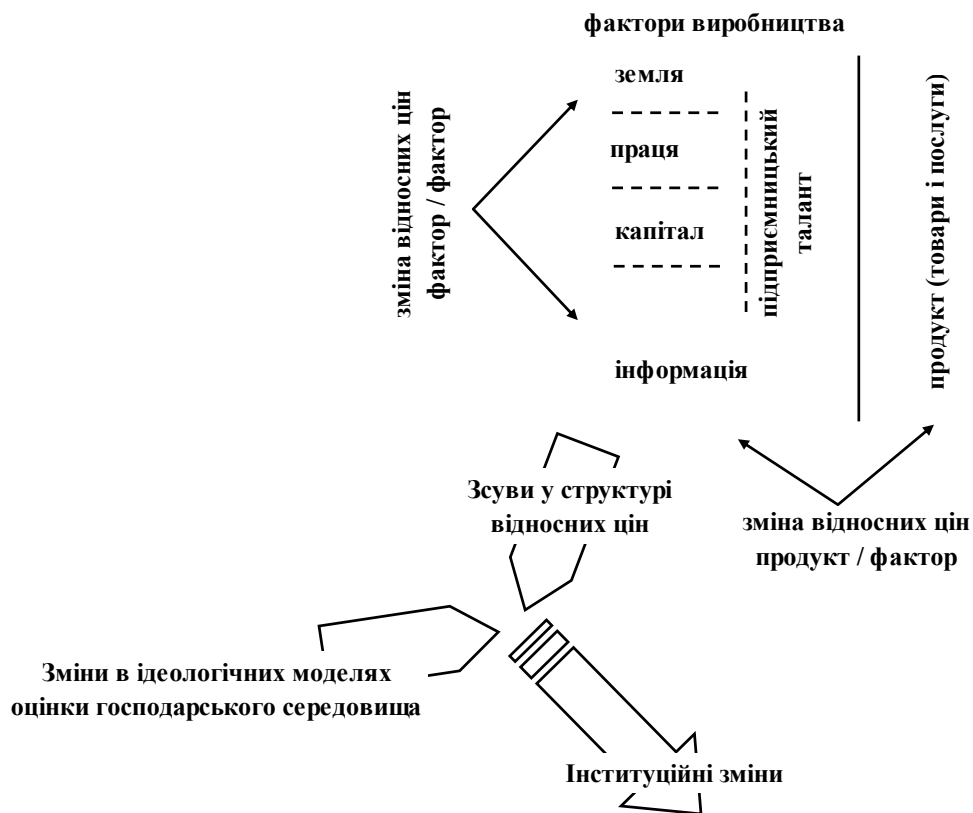

Рис. 1. Джерела інституційних змін економіки

* Складено автором

Автор обґрунтовує позицію, що в світлі теоретичних положень нової політичної економії, як розділу сучасного інституціоналізму, пояснюються процеси гальмування трансформаційних перетворень та структурних змін в економіці країни та її регіонів, оскільки загальнодержавна політична та регіональні еліти утримуються від активної економічної політики задля збереження електорального рейтингу, використовують політичні технології та адміністративний ресурс, що спотворює дію системи регулювання економічними змінами на різних ієрархічних рівнях, коли сформовані управлінські заходи не співпадають з потребами виборців, які голосували за ту чи іншу економічну платформу.

Зазначено, що питання узгодження економічних та політичних інтересів

в регіонах держави можуть бути причинами для силового протистояння та перегляду домовленостей усередині домінуючої коаліції на національному рівні. Через це потрібна інституціоналізація механізмів прийняття рішень, яка спрощує шляхи досягнення домовленостей та вводить використання силових методів, надзвичайно затратних з точки зору формування структур й наслідками їх використання, в обмежені рамки.

У роботі обґрунтовано, що регіональну структуру економіки можна розглядати як організацію (систему) до якої існує обмежений доступ (наприклад нові регіони не виникають спонтанно, а цей процес строго регламентований). Це уможливорює утворення ренти для підтримання стабільної регіональної структури економіки і пояснює гальмування впровадження нових моделей регіональної організації господарства (наприклад, нових схем районування та регіоналізації країни), оскільки таке запровадження порушуватиме баланс в системі з обмеженим доступом та змінить способи отримання ренти, які є похідними від обмеження на формування нових структур.

Зазначено, що перерозподіл влади та покращення адміністрування на місцях стикається з проблемами тому, що управлінським елітам, які мають зв'язки на міжнародному рівні, місцеві інституції «не потрібні», а їх недосконалість створює солідний набір перешкод для доступу громадян до формування господарських і самоврядних організацій, що є невід'ємною складовою механізму підтримки системи з обмеженим доступом. Натомість в ЄС спостерігається ситуація, коли головним критерієм входження до спільноти є прийняття правил функціонування системи відкритого доступу в економічній, політичній та інших сферах життєдіяльності суспільства, а отже імплементація європейських інституційних стандартів регіонального розвитку є вкрай необхідною для проведення успішних змін адміністративної системи на місцях.

Визначено що, під макрорегіональною інституціоналізацією економіки держави слід розуміти процеси організації та управління регіонально-просторовою структурою економіки, яка виражається у виділенні та науковому обґрунтуванні меж макроекономічних утворень (макрорайонів або макрорегіонів), формуванні нових та усуненні старих інститутів та інституцій (організацій) регіонального розвитку держави. Доведено, що теоретико-методологічною базою макрорегіональної інституціоналізації є концепції економічного районування та регіоналізації держави.

В роботі обґрунтовано, що інституційне забезпечення модернізації має визначати не тільки набір правил, за якими відбувається перехід до сучасних методів господарювання, але й механізми примусу з реалізації цих правил. Ці механізми мають виражений (жорсткий), або більш завуальований (м'який) характер. Виражений або формальний механізм примусу базується, відповідно до положень інституціоналізму, на наявності спеціально створених суб'єктних структур (підготовлених організацій, установ і т.ін.), які спрямовують свою

діяльність на дотримання інституційних рамок. Неформальні ж правила примушують виконувати більш «розосереджені» суб'єкти, або актори інституційного середовища. Це передбачає наявність системи цінностей, спільні уявлення та ідеї щодо проведення модернізаційних перетворень.

На основі вивчення сучасних теорій інституціоналізму, що аналізують і пояснюють дію основних чинників модернізації, з'ясовано що в умовах українських господарських реалій формальні стандарти часто не дотримуються, що ускладнює реалізацію модернізаційних проектів в економіці регіонів, які зорієнтовані на серійний випуск високотехнологічної продукції, що потребує рутинної алгоритмізації та дотримання правил, у тому числі й норм трудової етики.

У другому розділі «Концептуальні засади формування і розвитку регіонального інституціоналізму» обґрунтовано наукові основи становлення регіонального інституціоналізму, запропоновано концепт адміністративного ринку регіональної політики, сформульовано концептуальні засади процесів регіонотворення в системі управління регіональним розвитком та виділено проблеми інституційного забезпечення регіональної політики України в умовах євроінтеграції.

Аналіз робіт зарубіжних і вітчизняних вчених дозволяє констатувати створення такого наукового напрямку регіональної економіки, як регіональний інституціоналізм. Регіональний інституціоналізм, виходячи зі своєї теоретико-методологічної природи, має два основні витoki – це економічні теорії інституційного напрямку, а також теорії регіональної економіки. Доведено, що концептуальні положення регіонального інституціоналізму є науковим базисом формування та реалізації регіональної політики, а також слугують концептуальним каркасом обґрунтування сутності та методології провадження регіональної структурної політики.

Досліджено зміст та специфіку поняття «регіональна структурна політика» під якою розуміється діяльність відповідних органів державної влади на регіональному та субрегіональному рівні, що спрямована на досягнення збалансованої та ефективної структури економіки регіонів. Прикладну складову регіональної структурної політики формують заходи та інструменти структурної корекції економіки регіонів відповідно до сучасних структурних стандартів та орієнтирів.

Під структурним орієнтиром слід розуміти науково-обґрунтоване уявлення про структуру економіки регіонів, яке визначається як віддалена чи середньострокова ціль при проведенні регіональної структурної політики і виражається у конкретному відсотковому відношенні між видами економічної діяльності, або між секторами економіки (наприклад, первинним, вторинним і третинним). Структурний стандарт – це інституціолізований структурний орієнтир.

Реалізації регіональної структурної політики вимагає формування відповідного інституційного середовища, під яким слід розуміти сукупність

формальних та неформальних інститутів (законів, норм, правил, та інших нормативно-правових актів, традицій і звичок), що регулюють господарсько-управлінську діяльність суб'єктів політики, а також сукупність цих суб'єктів, як інституціалізованих організацій, або інституцій (органи регіонального та державного управління, структури місцевого самоврядування та самоорганізації громадян).

Обґрунтовано специфіку вертикальної і горизонтальної структуризації економіки держави. Горизонтальна охоплює процеси формування регіональної структури економіки, а вертикальна – види економічної діяльності, виокремлені в рамках інституційно-діяльнісного підходу. Цей підхід до дослідження структурно-просторових змін в економіці регіонів передбачає змістовне розширення діяльнісного підходу шляхом доповнення базовими поняттями інституціоналізму.

Відповідно до цього підходу вертикальна структуризація насамперед включає види економічної діяльності, що представлені у КВЕД, який гармонізований з Міжнародною стандартною галузевою класифікацією всіх видів економічної діяльності (ISIC-2008) та з Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE-2006). Використання інституційно-діяльнісного підходу дозволило узагальнити секції КВЕД та виділити сфери та типи господарської діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Узагальнені види, типи та сфери господарської діяльності

	Сфери діяльності	Узагальнені види діяльності	Типи діяльності	
Культура	Релігія	Релігійна та благодійна діяльність	Культурно-господарський	Природа
	Мистецтво	Митецька та розважальна діяльність		
	Наука	Наукова та винахідницька (інженерна, технічна) діяльність		
	Освіта	Освітня та виховна діяльність		
	Оборона	Оборонна діяльність та діяльність з підтримання безпеки (правопорядку)	Господарсько-культурний	
	Політка	Політична та управлінська діяльність		
	Економіка	Економічна та соціальна діяльність		

* Розроблено автором

Автор обґрунтовує позицію, що на стику господарських та культурних сфер діяльності розташоване головне джерело продукування інновацій – наукова та освітня сфери. Верхня частина таблиці дозволяє унаочнити фокус

«продукування» інститутів суспільства, які, на нашу думку, мають значною мірою духовне походження (релігія, мораль, право тощо). Базисні сфери (економіка, політика й оборона) формують систему, у яку залучються інновації та імплементуються інститути, що зумовлює розвиток та отримання господарських ефектів, або ж, в силу специфіки функціонування інститутів, послаблення таких ефектів.

На основі вивчення та узагальнення сучасних теорій інституційного аналізу взаємодії суб'єктів управлінської діяльності, а також концептуальних положень регіонального управління запропоновано схему розподілу повноважень між центральними та регіональними органами влади. Взаємодію центру та регіону можемо схематично представити у вигляді координатної площини, на осях якої відкладено силу та обсяг повноважень і зобов'язань (рис. 2). Представлені моделі унаочнюють різні типи взаємодії центру та регіону відповідно до розподілу повноважень та обов'язків (взаємодія із чітким та нечітким розподілом повноважень), а також надають можливість графічно зобразити їх дублювання (накладені на ілюстрації ділянки).

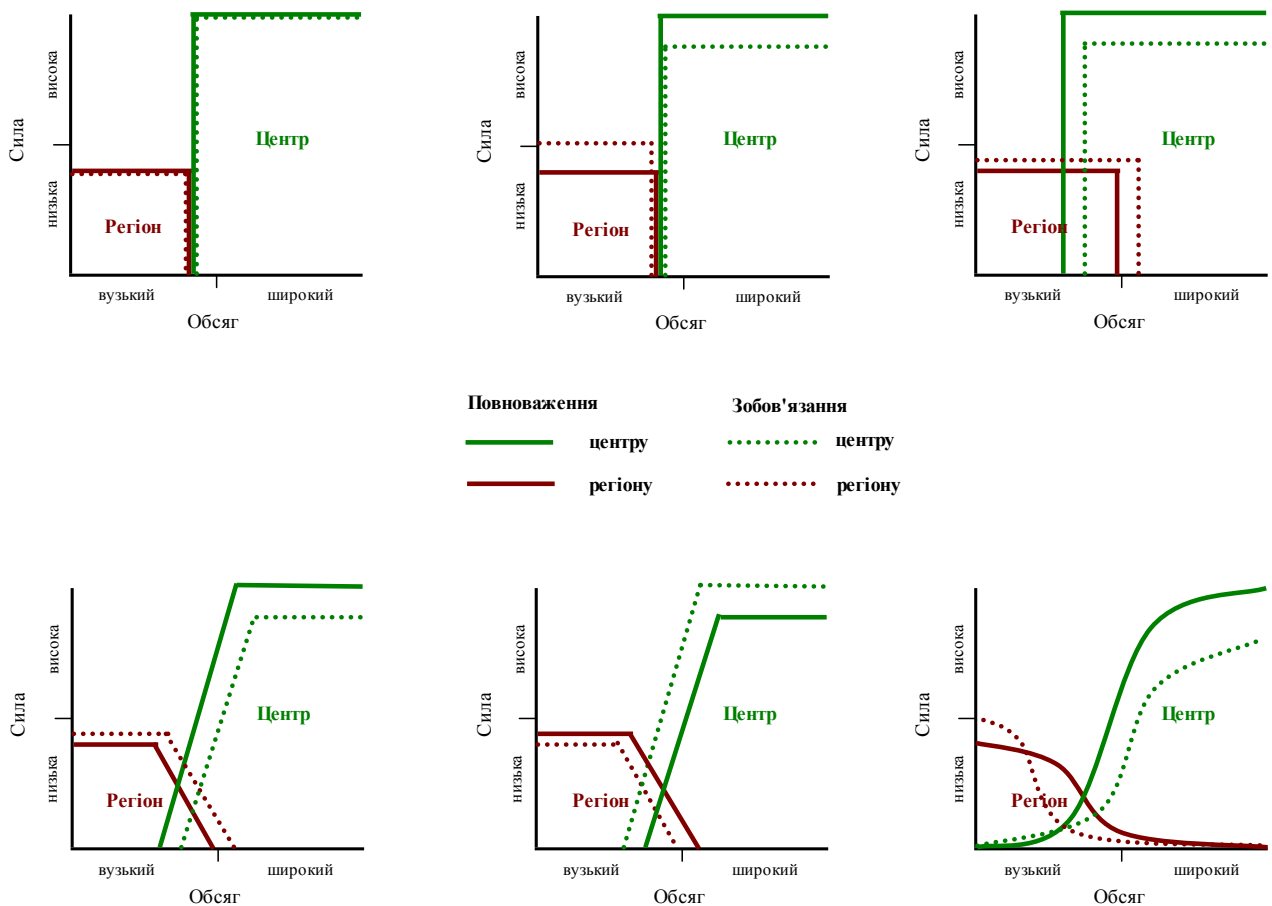

Рис. 2. Моделі розподілу повноважень і зобов'язань між державними та регіональними інститутами

* Розроблено автором

В роботі зазначається, що узгодження національних інтересів з інтересами регіональних громад і еліт, взаємодія суб'єктів регіонального розвитку відбувається в межах адміністративного ринку регіональної політики, під якими розуміється різновид політичного ринку, тобто сукупність управлінських відносин, що базуються на регулярному обміні – наданні та отриманні управлінських послуг між національними, регіональними та локальними (муніципальними) органами державної влади та місцевого самоврядування. З іншої точки зору – це «місце контактів» різноманітних груп інтересів і коаліцій господарсько-управлінської діяльності, які пропонують та отримують управлінські послуги.

Ознаками функціонування сучасного адміністративного ринку регіональної політики визначено: монетаризований характер відносин між суб'єктами ринку; наявність реліктів в інституційній структурі ринку (залишків директивно-планової системи управління процесами); недостатній рівень конструктивності управлінських рішень; формування нових інституцій забезпечення регіонального розвитку, які знижують рівень монополізації ринку та сприяють розширенню участі представників експертного середовища та громадськості; імплементація європейських моделей регулювання регіонального розвитку.

Доведено, що адміністративна реформа на рівні регіонів України гальмується через те, що ядро системи господарювання держави й регіонів уражене реліктом радянської економіки – адміністративним квазіринком, який ускладнює формування ефективних інститутів адміністрування.

У третьому розділі «Аналіз структурно-просторових та інституційних змін економіки регіонів України» виявлено особливості структурної модернізації промисловості регіону, проведено аналіз структурно-інституційних процесів в регіонах України та у розвитку підприємницького сектору їх економіки.

У дисертації визначено особливості структури економіки регіонів та охарактеризовано тенденції структурних змін. Особливості галузево-секторальних трансформаційних процесів більш детально розглянути на прикладі розвитку промисловості Карпатського регіону. Аналіз структури промислового виробництва господарсько-культурних регіонів засвідчив, що Карпатський регіон має незначні частки виробництва в агрегованих галузях економіки. Так, питома вага регіону у промисловому виробництві України складає 4,7% (табл. 2).

Виявлено, що серед областей Карпатського регіону, енергосировинний сектор найбільшу частку має в Івано-Франківській (44%) та Чернівецькій (39,5%) областях. Найменшу частку цей сектор займає у Закарпатській області (19,5%). Натомість Закарпатську область вирізняє значна доля інвестиційно-спрямованої промислової діяльності (44,1%). Споживчо-зорієнтований сектор найбільш розвинутий у Львівській області (30,6%), а найменшу частку у ньому складає Івано-Франківська область (17,7%). Матеріаловиробничий

сектор у Львівській та Івано-Франківській областях складає 24,1% та 28,5% відповідно, а у Закарпатській і Чернівецькій областях 14,4% та 12,7%.

Таблиця 2

Структура промислового виробництва регіонів України у 2016 р., %

Господарсько-культурні регіони	Уся промисловість	Добувна промисловість	Переробна промисловість	Виробництво та розподіл електроенергії, газу та води
Центральний	23,8	4,1	19,2	43,1
Волинський	2,4	1,6	2,0	2,3
Карпатський	5,7	5,1	5,9	6,2
Подільський	3,8	1,5	3,6	3,7
Причорноморський	8,6	3,1	9,8	7,9
Придніпровський	27,8	43,9	29,1	20,2
Донецький	16,0	25,3	17,6	9,4
Слобожанський	11,9	15,4	12,8	7,2

* Розраховано автором

Карпатський регіон вирізняється високою часткою деревообробної промисловості, продукція якої складає понад третину загальнодержавного показника (34,1%) та легкої промисловості, яка забезпечує майже п'яту частину загальнодержавного обсягу випуску продукції (19,9%). Питома вага інших галузей переробної промисловості в структурі економіки регіону не перевищує 5-10%. Проведений аналіз дозволив визначити види промислової діяльності Карпатського регіону (деревообробна, легка, харчова промисловість, машинобудування й галузі хімічної та нафтохімічної промисловості), які мають стати пріоритетними при формуванні цільових програм розвитку промисловості областей Карпатського регіону, а також відіграватимуть роль точок зростання економіки в цілому.

В результаті аналізу регіональної структури промислового потенціалу Карпатського регіону встановлено рейтингові позиції областей. Так, найбільший внесок у структуру промислового виробництва регіону здійснює Львівська область, друга за часткою у загальній структурі промисловості Івано-Франківська область, третя – Закарпатська, четверта – Чернівецька область.

Проведений аналіз розвитку підприємницького сектору економіки регіонів у розрізі інституційних секторів дав змогу виявити значну диференціацію регіонів за обсягами реалізованої продукції великими та середніми підприємствами. Так, упродовж 2010-2015 рр. спостерігались

наступні тенденції:

– збереження значної регіональної диференціації за обсягами реалізованої продукції великих підприємств. Зокрема, виявлено зростання обсягів виробництва великих підприємств у Тернопільській (23,9%), Чернівецькій (20,9%), Вінницькій (12,7%) областях та їх падіння у Івано-Франківській (13,5%), Закарпатській (10,4%) та Львівській (7,0%) областях;

– зниження рівня регіональної диференціації за обсягами виробництва на середніх підприємствах. Так, обсяги реалізації продукції найбільше зросли у Закарпатській (12,7%), Івано-Франківській (11,9%) та Житомирській (6,0%) областях, а значне падіння спостерігалось у Чернівецькій (22,7%), Вінницькій (13,9%), Рівненській (12,9%) областях.

Розвиток малого підприємництва в регіонах України характеризується сповільненням темпу зростання кількості малих підприємств, зниженням частки зайнятих на цих підприємствах у загальній кількості зайнятих працівників, зменшенням частки виробленої продукції малими підприємствами. Найбільш вираженими ці тенденції є у Донецькій, Луганській, Житомирській, Закарпатській, Тернопільській та Чернігівській областях.

Коригування ситуації, що склалася в сфері розвитку підприємницького сектору регіонів України, потребує проведення регуляторних заходів наступного спрямування: зниження податкового навантаження на суб'єкти підприємництва; подальше спрощення системи оподаткування; поліпшення доступу суб'єктів підприємництва до фінансових ресурсів.

На основі аналізу структурно-просторових змін економіки регіонів України виявлені основні проблеми інституційного характеру, зокрема надмірна ускладненість та неузгодженість нормативно-правової бази, організаційно-управлінські дисфункції інститутів влади на різних таксономічних рівнях, дестимуляція інноваційно-технологічного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

У четвертому розділі «Формування моделей інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів України» проведено моделювання структурних змін економіки регіонів та взаємодії органів влади в умовах модернізації промисловості регіону, сформульовано характеристики моделі неінституціалізованих економічних районів та запропоновано модель інституціалізації нового економічного районування України.

В результаті співставлення існуючих схем районування України виділено вісім мезорегіональних структурних компонентів, конфігурацію яких встановлено на основі співпадіння територіальних меж аналізованих мереж. На основі комбінування цих складових запропоновано динамічну картографічну модель, яка відображає зміни мережі економічних районів в залежності від кількісного складу структурних компонентів.

На основі оцінки глибини інтегрованості виділених мезорегіональних структур виявлено, що шість з восьми мезорегіонів (Волинський,

Подільський, Причорноморський, Придніпровський, Слобожанський, Донецький) мають найвищий ступінь інтегрованості (100%), а Карпатський та Центральний – характеризуються нижчим рівнем інтегрованості (83%).

В роботі запропоновано методичний підхід до оцінки динаміки структурних зрушень в економіці регіонів, який базується на систематизації та розрахунку статистичних коефіцієнтів (табл. 3).

Запропонована методика використана для оцінки динаміки структурних змін в економіці областей Західного регіону України протягом 2006-2016 рр. за показниками обсягів реалізованої продукції, капітальних інвестицій, кількості зайнятих, валової доданої вартості та валового випуску продукції.

Результуючим показником оцінювання структурних змін є інтегральний коефіцієнт структурних зрушень, який використано для прогнозного моделювання із врахуванням фактора невизначеності та побудови інтерактивної гістограми оцінки інтегрального коефіцієнту структурних зрушень для економіки регіонів України. Аналіз отриманих результатів стимуляційного моделювання засвідчив, що очікуваний інтегральний коефіцієнт структурних зрушень для економіки регіонів України у 2017 р. характеризується такими параметрами: мінімальне значення 2,5%, максимальне 22,7%, в середньому очікуються зміни на 10,9%, медіанне значення 10,1%. Отримана в результаті моделювання гістограма розподілу характеризується лівосторонньою асиметрією, імовірність сягання максимальних значень дещо перевищує 5%.

Таблиця 3

Характеристики структурних зрушень

Характеристики		Прирости		Характеристики структурних зрушень	
		абсолютний	відносний		
Коефіцієнти	лінійний	$\bar{d} = \frac{\sum d_{i1} - d_{i0} }{n}$ <p>Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень</p>	$d_k = \sum \frac{ d_{i1} - d_{i0} }{d_{i0}}$ <p>Лінійний коефіцієнт відносних структурних зрушень</p>	Лінійний коефіцієнт "абсолютних" структурних зрушень за n періодів	$\bar{\Delta}_{d_1-d_0}^{(n)} = \frac{\sum_{i=1}^k d_{i1} - d_{i0} }{k(n-1)}$
	квадратичний	$\sigma_d = \sqrt{\frac{\sum (d_{i1} - d_{i0})^2}{n}}$ <p>Квадратичний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень</p>	$\sigma_k = \sqrt{\frac{\sum (d_{i1} - d_{i0})^2}{d_{i0}}}$ <p>Квадратичний коефіцієнт відносних структурних зрушень</p>		Інтегральний коефіцієнт структурних зрушень

* Складено автором

Виявлено залежність між індексом структурних зрушень та темпами економічного зростання в регіонах. Економічне зростання відбуватиметься, якщо індекс структурних зрушень перебуватиме в межах від 2,5% до 7,0%.

З метою оцінки якісних змін структури економіки областей Західного регіону проведено аналіз її відповідності структурі економіки України, а

також структурі економіки розвинених країн та країн, в яких протягом останніх років були реалізовані трансформаційні перетворення.

Виявлено, що Західний регіон України за структурою ВДВ значно відрізняється від вказаних груп країн. Встановлено, що найменше розходжень за питомою вагою спостерігається в сфері будівництва, транспорту і торгівлі, проте частка фінансового сектору в Західному регіоні є значно меншою, ніж у всіх груп країн, а сектору сільського господарства – значно вищою, що свідчить про невідповідність структури економіки регіону зовнішнім структурним стандартам і потребу проведення структурних трансформацій.

Для визначення відповідності структури економіки Західного регіону структурі економіки України використано методику оцінки структур на основі принципу вимірювання пропорційності. Результати проведених розрахунків коефіцієнту пропорційності, який свідчить про числову міру близькості між еталонною структурою та структурою, що оцінюється наведено на рис. 3. Виявлено, що найбільш наближеною до видової структури економіки України є структура економіки Львівської та Закарпатської областей, коефіцієнти пропорційності яких знаходяться в межах 0,94-0,97, а також видова структура економіки Західного регіону в цілому, яка наближається до обраного еталону з показником 0,98-0,99.

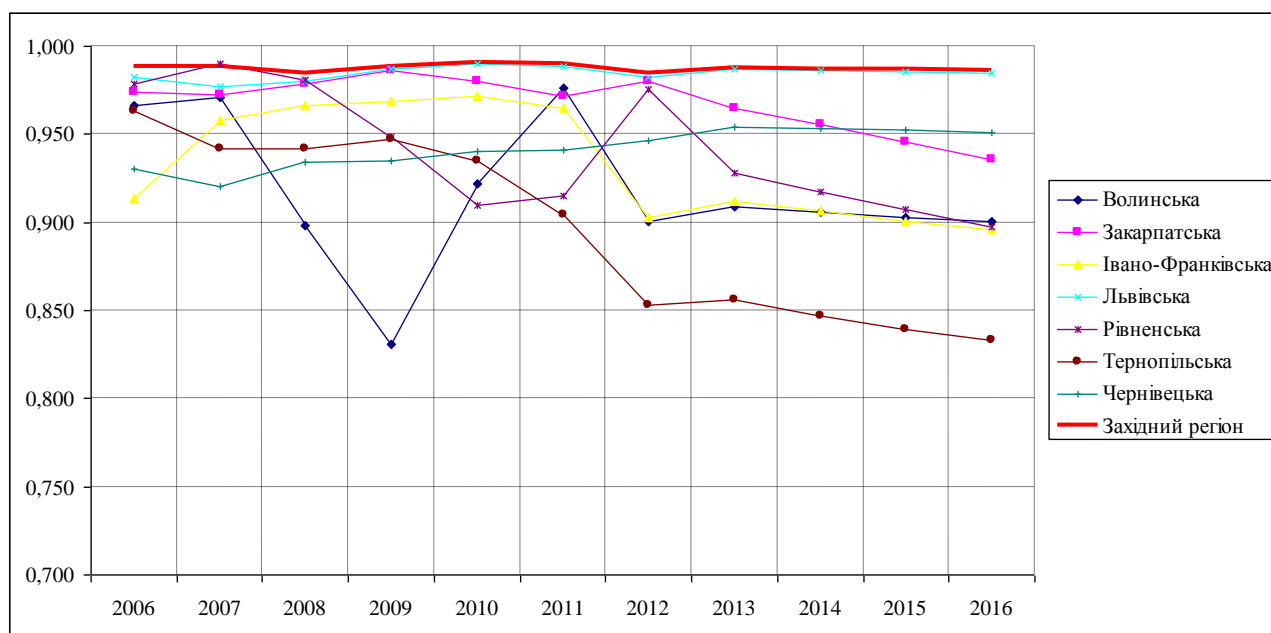

Рис. 3. Динаміка якості структури видів економічної діяльності Західного регіону України

* Розраховано автором

Використання коефіцієнту пропорційності для аналізу якісних змін видової структури економіки областей Західного регіону України дозволило виділити дві групи областей з різним рівнем структурної стабільності. Перша група включає області регіону, які демонструють тенденції структурної стабільності (Львівська, Закарпатська, Чернівецька), друга характеризується

проявами структурної нестабільності (Волинська, Івано-Франківська, Рівненська та Тернопільська області).

Подолання структурної нестабільності, яка є проявом структурно-інституційних диспропорцій регіонального розвитку, може відбуватися шляхом реалізації декількох сценаріїв управлінського впливу на процеси структурних змін: ліберального, мобілізаційного, інерційного та комбінованого. Вибір конкретного сценарію подолання наслідків структурної кризи регіонального розвитку залежить від особливостей функціонування системи політичних інститутів на центральному та місцевому рівнях управління.

У п'ятому розділі «Напрями трансформації регіональної політики в умовах структурно-просторових змін в економіці регіонів України» запропоновано шляхи реконцептуалізації регіональної політики України на адміністративно-ринкових інституційних засадах, визначено стратегічні цілі регіональної структурної політики та обґрунтовано пріоритети її інституціалізації в умовах модернізації економіки регіонів.

Запропоновано напрями реконцептуалізації регіональної політики, а саме: запровадження до наукового обігу поняття адміністративного ринку регіональної політики, науковий аналіз цієї політики на засадах інституційних економічних моделей та моделях регіонального інституціоналізму, зокрема використання положень концепції нової політичної економії.

Доведено, що удосконалення інституційного інструментарію формування та реалізації регіональної структурної політики повинно базуватися на формуванні сукупності регіональних інститутів розвитку, які працюватимуть як цілісна інтегрована система, в основі якої координація діяльності як по вертикалі (держава-регіон), так і по горизонталі (регіон-регіон). Для цього слід сформувати інституціалізовану вертикаль регіональних інститутів розвитку, яка б забезпечувала програмно-проектне управління та фінансування заходів регіональної структурної політики, мала спільні цілі, мобільні ресурси для перерозподілу й дієву систему управління та контролю. Контролююча складова цієї системи має забезпечувати формування заходів моніторингу регіональної структурної політики, яку слід вибудовувати на основі запровадження в систему регіонального планування структурних норм, стандартів й орієнтирів.

Інституційне середовище регіональної структурної політики повинно бути сформоване таким чином, щоб воно в першу чергу сприяло демонополізації влади, що є головним складовим елементом у подоланні економічної корупції, неформальні інститути якої інтенсивно формувалися в регіонах України протягом останніх десятиліть. Демонополізація має заторкнути не тільки економічні, але й владні інститути. Для цього слід провадити заходи з децентралізації владних повноважень, розвивати нові форми підприємницької діяльності, які б долали монополізацію у господарській сфері.

Реалізація структурної політики вимагає впорядкування та узгодження Державної стратегії регіонального розвитку України, щорічних програм соціально-економічного розвитку регіонів, цільових програм, а також стратегій розвитку окремих регіонів України. Важливою складовою регіональних стратегій мав би бути розділ «Структурна трансформація економіки регіону», в якому були б чітко визначені пріоритети проведення структурних трансформацій, зокрема у розвитку третинного (сфера послуг і фінанси) і четвертинного (інформаційна сфера) секторів економіки, оскільки саме ці сектори виконують трансакційну функцію і генерують найбільшу кількість інновацій.

Доведено, що диспропорції структурного розвитку економіки регіонів зумовлені дією інституційних чинників, основними з яких є:

- незбалансованість прав та обов'язків державних органів управління та органів місцевого самоврядування, яке призводить до дублювання та конфліктів повноважень;

- невідповідність системи формальних та неформальних інститутів, що забезпечують структурний розвиток, потребам часу та вимогам ЄС щодо формування інституційного забезпечення регіонального розвитку;

- невідповідність кадрового складу органів регіонального управління та місцевого самоврядування до імплементації європейських бюрократичних цінностей та моделей менеджерської поведінки, а також брак фахівців, які б володіли прийомами і методами сучасного менеджменту на рівні, необхідному для проведення реальних структурних реформ;

- низька інституційна спроможність органів регіонального управління щодо реального забезпечення реального впливу на структурні процеси у сфері розвитку економіки регіонів держави;

- протидія регіональних й місцевих еліт розвитку повноцінного громадянського суспільства, їх неготовність до формування інституційних основ системи з відкритим доступом;

- нестійкість інституційної складової економічного розвитку через правові та організаційні зміни в структурі управління економікою регіонів держави;

- нераціональність й непрозорість адміністративної поведінки агентів регіональних систем управління економікою, яка призводить до фінансових та ресурсних перевитрат в апараті управління, є причиною корупції та тінізації економіки регіонів;

- надмірна ірраціональність економічної поведінки більшості суб'єктів господарювання в регіонах, зумовлена низьким рівнем економічної безпеки та стабільності економіки.

На основі дослідження основних видів структурних і просторових змін, що відбуваються в економіці регіонів запропоновано напрями та окреслено основні складові їх інституціоналізації (рис. 4). Метою інституціоналізації визначено формування регіональних інститутів капіталізації

трансформаційної ренти. Реалізація зазначеної мети передбачає досягнення сукупності цілей, а саме: в сфері удосконалення структури регіонального управління – розвиток інституцій громадянського суспільства, посилення вертикалі виконавчої влади, створення спроможних територіальних громад; в сфері удосконалення структури економіки регіонів – розвиток інститутів корпоративного сектору, формування вертикально-інтегрованих структур, створення ефективного середовища розвитку малого підприємництва в регіонах.

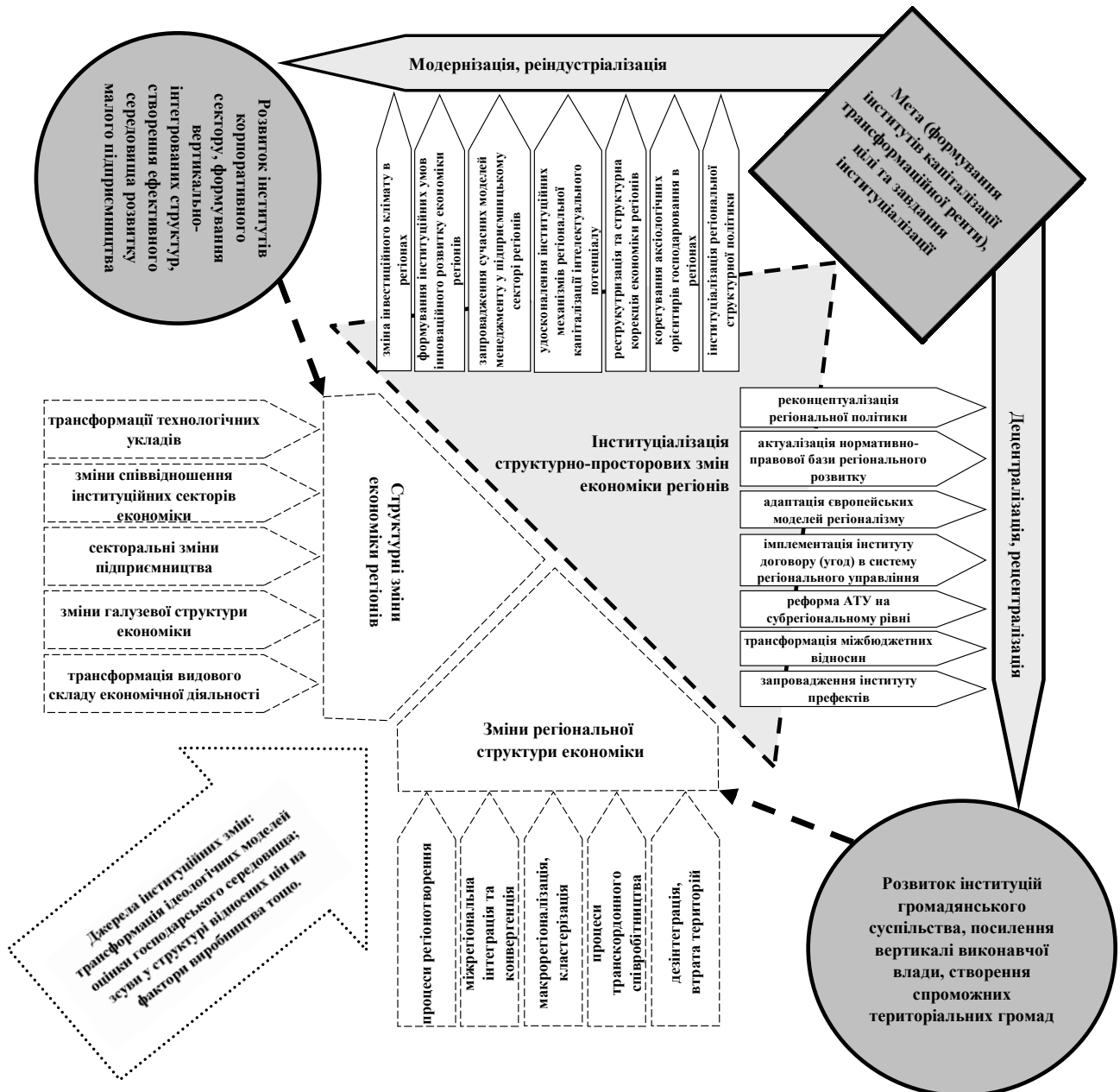

Рис. 4. Основні складові та напрями інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів

* Розроблено автором

Досягнення означених цілей відбуватиметься шляхом інтенсифікації процесів децентралізації й рецентралізації державної влади та модернізації і реіндустріалізації економіки, що передбачає вирішення сукупності завдань для кожного зазначеного напрямку, зокрема: реконцептуалізація регіональної політики, інституціалізація регіональної структурної політики, актуалізація нормативно-правової бази регіонального розвитку, адаптація європейських моделей регіоналізму, імплементація інституту договору (угоди) в систему регіонального управління, реформа АТУ на субрегіональному рівні, трансформація міжбюджетних відносин, запровадження інституту префектів, а також корегування аксіологічних орієнтирів господарювання в регіонах, реструктуризація та структурна корекція економіки регіонів, покращення інвестиційного клімату в регіонах, формування інституційних умов інноваційного розвитку економіки регіонів, запровадження сучасних моделей менеджменту у підприємницькому секторі регіонів, удосконалення інституційних механізмів регіональної капіталізації інтелектуального потенціалу.

Важливою складовою трансформації господарської системи України та її регіонів є формування інституціалізованого громадянського суспільства. Це передбачає активізацію діяльності регіональних громад і складається з декількох кроків: формування позитивного іміджу об'єднаних територіальних громад; інституціалізація позитивного досвіду громад у громадянських асоціативних структурах; активізація адміністративно-ринкових механізмів регулювання регіонального розвитку.

Зазначено, що структурна криза в розвитку економіки регіонів України, як і будь-яка структурна криза, є лише фазовим етапом і потребує вироблення антикризових заходів, системне формування та реалізація яких передбачає інституційне оформлення регіональної структурної політики як антикризового інструменту державного впливу на структурні процеси в регіонах. Обґрунтовано інституційні пріоритети подолання структурної кризи в економіці регіонів України, а саме:

1. Посилення та трансформація системи вертикальних і горизонтальних господарських та управлінських зв'язків. Необхідно забезпечити, щоби регіональні еліти та керівні органи управління почали взаємодіяти в рамках договірної діалогу, що відповідало б господарській взаємодії на засадах інституту контракту (договору). В цьому відношенні вкрай необхідним є імплементація європейського інституційно-правового принципу «договори повинні виконуватися».

2. Раціоналізація структури інституцій регіонального розвитку, зокрема розподілу прав та обов'язків в структурі системи регіонального управління. Це підвищить ефективність діяльності регіональних систем управління економікою, зменшить рівень трансакційних витрат, послабить корупційну складову прийняття управлінських рішень, сформує передумови

запровадження управлінських інновацій до системи управління економікою регіонів.

3. Відновлення довіри до органів регіонального управління та місцевого самоврядування з боку населення, шляхом активізації взаємодії владних та громадських інституцій, завершення реалізації реформи децентралізації влади. Це сприятиме зростанню рівня соціального капіталу, підсилить систему управління регіональним розвитком в напрямку активізації процесів самоорганізації та саморегуляції.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення важливої науково-прикладної проблеми – обґрунтування теоретико-методологічних засад інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів України. Проведене дисертаційне дослідження є підставою для формулювання таких висновків:

1. Активізація економіко-інституційних досліджень обумовлює необхідність розширення сучасного теоретичного базису регіональної економіки теоретико-концептуальними положеннями інституціоналізму. Використання теоретико-методологічного доробку інституціоналізму в регіональній економіці передбачає насамперед введення до її наукового обігу нових понять та категорій, здійснення на їх основі концептуалізації регіонального інституціоналізму. В роботі розкрито сутність інституціалізації просторово-структурних змін економіки регіонів України, яка полягає у закріпленні в економічній діяльності регіональних громад певних засад та способів господарювання, формалізацію цих засад у вигляді інституцій, що забезпечують зменшення трансакційних витрат регіонального розвитку.

2. Доведено, що необхідною умовою стабільного економічного зростання держави є оптимізація інституційної складової управління регіональним розвитком, що одночасно потребує як децентралізації державних функцій на засадах розвитку місцевого самоврядування й зростання соціально-економічної активності населення регіонів, так і підвищення інтегрованості регіонів країни. Синхронна реалізація цих двох векторів призведе до підвищення ролі інституцій регіонального розвитку в трансформації регіональної структури економіки України.

3. Концептуалізація процесів регіонотворення на основі запропонованої в роботі схеми базових категорій поглиблює економічний зміст взаємодії людини та простору, опосередкованої процесами діяльності та формуванням інститутів, що у підсумку призводить, до виокремлення регіонів як основного структурного компоненту геопростору. Відповідно, регіони є базовими структурними одиницями економічного простору, які формують національну систему економіки. Водночас вони є основними макрокомпонентами структурно-просторових змін.

Інституціоналізація структурно-просторових змін економіки регіонів держави є наслідком процесів регіонотворення, зумовлених економічною, політичною, соціальною та іншими видами діяльності людини. Економічно-інституційний зміст людської діяльності в контексті регіонального розвитку полягає у створенні сприятливого господарського середовища життєдіяльності людини, конструктивному формуванні територіальних людських спільнот.

4. Обґрунтовано, що інституціоналізація економіки регіонів України передбачає формалізацію управлінських та координуючих структур, що можуть бути сформовані на регіональному та субрегіональному рівні. Макропросторова інституціоналізація економіки виступатиме основою формування стійких і конкурентоспроможних просторово-економічних структур, які забезпечуватимуть реалізацію економічних інтересів регіонів України на глобальному рівні, в той час як мікропросторова інституціоналізація дозволяє використовувати моделі мікрорайонів для формування економічно спроможних структурних компонентів на субрегіональному рівні.

5. Аналіз макро- та мікропросторової інституціоналізації економіки України дозволив виявити проблеми, що склалися у сфері економічної регіоналізації країни, і визначити, що нові економічні райони поряд із внутрішньодержавною, мають мати й зовнішньоекономічну спеціалізацію, яка сприятиме залученню регіонів у міжнародний економічний простір. Основні складові інституціоналізації нової моделі районування економічного простору України включають процеси вироблення та інституційно-правового закріплення районування економічного простору держави, а також формування інституцій, які б координували діяльність цих структур. Під дією зовнішніх військово-політичних факторів макрорегіональна інституціоналізація економіки держави дещо змінила свою просторову конфігурацію, що не змінює сутності процесу.

6. Інституційний аналіз структур управління регіональним розвитком дозволив виявити проблеми, пов'язані з розподілом повноважень суб'єктів управління, їх правами та обов'язками. Виявлено, що структурно-інституційні процеси в регіонах України мають переважно екстенсивний характер та потребують активізації дієвості органів регіонального управління, формалізованих у відповідних стратегіях та програмах розвитку. Оцінка організаційної, правової, політичної та адміністративної ситуації, в якій відбувається підприємницька діяльність у регіонах, дозволила виробити рекомендації щодо заходів з покращення управлінської діяльності на регіональному рівні.

7. Аналіз динаміки структурних зрушень та чинників модернізації промисловості Карпатського регіону, дослідження історичних аспектів його господарського розвитку дозволили констатувати, що управлінські впливи зосереджені переважно у сфері економічно-владного адміністрування, а не спрямовані на впровадження технологічних та організаційних інновацій.

Ситуація ускладнюється також постійними змінами інституційно-правового поля економічної діяльності в регіонах, а також інституційною інерцією адміністративно-командної системи управління економікою.

Головні завдання модернізації економіки регіонів України мають базуватися на імплементації інститутів верховенства права, переважання індивідуалізму над колективізмом, примату приватної власності над власністю громади, а також прав людини над її обов'язками.

8. Проведений аналіз схем районування та регіоналізації України на засадах геоінформаційного моделювання і виявлення стабільних структур в аналізованих схемах дозволив запропонувати результуючу схему макропросторової інституціалізації економіки України, яка складається з восьми структурних компонентів – господарсько-культурних регіонів: Центрального (м. Київ, Київська, Житомирська, Черкаська, Чернігівська обл.), Волинського (Волинська, Рівненська обл.), Донецького (Донецька, Луганська обл.), Карпатського (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківськ, Чернівецька обл.), Подільського (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька обл.), Придніпровського (Діпропетровська, Запорізька, Кіровоградська обл.), Причорноморського (АР Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська обл., м. Севастополь), Слобожанського (Полтавська, Сумська, Харківська обл.).

Комбінування виділених структурних складових дозволило побудувати модель змін компонентів нового районування економічного простору України, яка віддзеркалює топологічну динаміку у чотирьох просторово-структурних ситуаціях.

9. Розроблено пропозиції з інституціалізації районування України, які полягають у формалізації та організаційному закріпленні структур, які б координували стратегічний розвиток макрорайонів. Такими структурами мають бути агенції регіонального розвитку. Інституціалізоване економічне районування України може стати ефективним інструментом просторового планування розвитку економіки, яке практикують розвинуті країни Західної та Центральної Європи. Координуюча роль інституту держави у соціально-економічному розвитку нових економічних районів полягатиме в узгодженні пріоритетів та забезпеченні національних інтересів. Стратегічна координація структурованого макроекономічного простору країни здійснюватиметься через встановлення єдиних «правил гри», інституційних норм та санкцій, впровадження механізму паритету регіональних інтересів і конструктивного лобювання інтересів економічних районів, в першу чергу, в сфері інвестиційної діяльності.

10. Оцінка інтенсивності структурних змін в економіці регіонів засвідчила зростання структурної нестабільності, що зумовлено дією інституційних дистимуляторів. Структурна нестабільність розвитку економіки регіонів може бути зменшена в результаті інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів на засадах імплементації європейських моделей регіонального розвитку.

Параметри нестабільності структури економіки регіонів України не враховуються при формування стратегій та програм регіонального розвитку. Крім того, недоліками стратегічних та програмних документів є також відсутність чітко сформованого і підкріпленого розрахунками бачення перспектив трансформаційних перетворень у процесі соціально-економічного розвитку регіонів, описовість і неконкретність їх структурних частин. Для усунення цих недоліків необхідно: обґрунтувати пріоритети структурного коригування економіки регіонів, забезпечити узгодження цих пріоритетів з стратегічними документами національного рівня, створити інституційні можливості врахування місцевими органами влади структурних пріоритетів при формуванні та реалізації місцевих стратегій розвитку в рамках наявних фінансових ресурсів.

11. Основними складовими реконцептуалізації регіональної політики України є запровадження нових понять в сферу її наукового трактування, зокрема таких як адміністративний ринок регіональної політики, регіональні інститути капіталізації трансформаційної ренти. З огляду на розуміння регіональної політики як процесу, що регулюється адміністративним ринком регіональні органи влади мають бути головними стратегічними гравцями (акторами) при формуванні заходів регіональної політики, виборі конкретних економічних програм розвитку, які, безперечно, повинні формуватися в руслі дотримання національних інтересів держави. Це передбачає суттєву децентралізацію інституцій стратегічного планування і програмування держави, в тому числі й на основі залученні провідних установ системи НАН України.

12. Пріоритетами інституціалізації регіональної структурної політики слід розглядати удосконалення механізмів подолання суперечностей та узгодження інтересів регіональних еліт при розподілі та використанні ресурсного потенціалу регіонального розвитку; формування нормативно-правового забезпечення структурних трансформацій в економіці регіонів; розробку та реалізацію програмного і проектного супроводу заходів із залучення інвесторів у сектори економіки регіонів, які відповідають потребам часу і можуть стати рушіями трансформаційних змін (ІТ-технології, машинобудування, високотехнологічне агропромислове виробництво, банківський сектор та сфера послуг); організаційно-економічна підтримка структурної корекції економіки регіонів відповідно до норм та стандартів розвинутих країн з метою створення структурних передумов для просування вітчизняної продукції на зовнішні.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНО В ТАКИХ ПРАЦЯХ

Монографії:

1. Максимчук М. В. Інституціалізація розвитку економіки регіонів

України: теорія і практика : монографія / М. В. Максимчук ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». – Львів, 2016. – 394 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

2. Регіональна політика: методологія, методи, практика : монографія ; [М. І. Долишній, С. М. Злупко, С. Й. Вовканич та ін.] ; НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; наук. ред. М. І. Долишній. – Львів, 2001. – 486 с. *Особистий внесок*: визначено вплив ринкових перетворень на формування прикордонної регіональної політики.

3. Регіональні суспільні системи : монографія ; [С. Й. Вовканич, У. Я. Садова, Л. К. Семів, та ін.] ; НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. Л. К. Семів. – Львів, 2007. – 496 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). *Особистий внесок*: сформульовано засади інституційного забезпечення управління розвитком регіональних суспільних систем

4. Інтелектуально-інноваційний розвиток регіону в контексті євроінтеграції : монографія ; [С. Й. Вовканич, У. Я. Садова, Л. К. Семів, та ін.] ; НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. Л. К. Семів. – Львів : Арал, 2009. – 483 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). *Особистий внесок*: визначено інституційні фактори інтелектуально-інноваційного розвитку регіону.

5. Макроекономічне районування України: історичні витоки, сучасність та перспективи : монографія ; [С. Л. Шульц, І. З. Сторонянська, М. В. Максимчук та ін.] ; НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. С. Л. Шульц. – Львів : Арал, 2011. – 275 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). *Особистий внесок*: проведено геоінформаційне моделювання економічного районування, запропоновані організаційні заходи із забезпечення інституціалізації нового економічного районування України, визначено напрями удосконалення інститутів реалізації державної регіональної політики на макрорегіональному рівні.

6. Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку : монографія у 8 т. / НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; наук. ред. В.С.Кравців. – Львів : Арал, 2013. – Т. 3. Промисловий потенціал ; [С. Л. Шульц, С. Й. Вовканич, М. В. Максимчук та ін.] ; відп. ред. С. Л. Шульц. – 2013. – 292 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). *Особистий внесок*: проведено ретроспективний інституційний аналіз та сформульовані засади модернізаційних перетворень промисловості регіону, проаналізовані структурні зміни у промисловості Карпатського регіону, обґрунтовано рекомендації щодо розвитку організаційних форм господарської діяльності в промисловості.

7. Determinants and sources of development of enterprises in the region : monography ; [R. Fedan, K. Szara, M. Grzebyk etc.] ; edited by Roman Fedan, Katarzyna Szara – Rzeszow : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2013. – 272 p. *Особистий внесок*: висвітлено інституційні проблеми розвитку підприємницької активності у регіоні.

8. Регіональна структурна політика: сучасні тенденції та нові виклики :

монографія / [С. Л. Шульц, С. Й. Вовканич, М. В. Максимчук та ін.] / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» ; наук. ред. С. Л. Шульц. – Львів, 2016. – 328 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). *Особистий внесок*: розроблено інституційне забезпечення реалізації регіональної структурної політики, визначено пріоритети структурної корекції економіки регіону, запропоновані моделі аналізу структурних змін економіки регіону, обґрунтовані інституційні заходи з регулювання структурних диспропорцій та система антикризових заходів регіональної структурної політики.

Статті у наукових фахових виданнях:

9. Максимчук М. В. Міжнародні, національні та регіональні організації місцевого самоврядування: досвід для України / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональне управління і місцеве самоврядування. Основи формування регіональної соціально-економічної політики [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2000. – Вип. XIV. – С. 88-101.

10. Максимчук М. В. Регіональні аспекти державного регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна науково-технічна політика: інноваційний розвиток та інформаційний простір [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2000. – Вип. XVI. – С. 497-503.

11. Максимчук М. В. Організаційний механізм управління регіональним розвитком в Болгарії / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Механізми реалізації регіональної політики [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2003. – Вип. 2 (XL). – Ч. 2. – С. 92-97.

12. Максимчук М. В. Освітня сфера як фактор інституційних трансформацій в регіоні / М. В. Максимчук, О. О. Бурлаков // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інноваційний розвиток економіки [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2003. – Вип. 6 (XLIV). – Ч. 2. – С. 92-97. *Особистий внесок*: проаналізовані інституційні аспекти розвитку освітньої сфери регіону.

13. Максимчук М. В. Інституційне забезпечення інноваційного розвитку регіонів: концептуальний аспект / М. В. Максимчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Вип. III. – 2004. – С. 8-15.

14. Максимчук М. В. Регіональний розвиток України в міжнародному контексті / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2004. – №3. – С. 254-260.

15. Максимчук М. В. Трансформації в економіці: інституційне і програмне

забезпечення на регіональному рівні / М.В. Максимчук, В.А. П'ятак // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Мале та середнє банківництво в умовах становлення ринкової системи в Україні [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2004. – С. 501-507. *Особистий внесок*: проаналізовано інституційне забезпечення трансформаційних процесів на регіональному рівні.

16. Максимчук М. В. Інституціональні трансформації регіональних суспільних систем / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональні суспільні системи [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2004. – Вип. 3 (XLVII). – Ч.2. – С. 108-118.

17. Максимчук М. В. Планування і прогнозування соціально-економічного розвитку в умовах трансформаційних перетворень в регіонах України / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Програмування і прогнозування соціально-економічного розвитку регіону [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2005. – Вип. 4 (LIV). – С. 387-398.

18. Максимчук М. В. Інституційні трансформації та моніторинг економічної активності суб'єктів господарювання в регіонах України / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Наукові праці Донецького національного технічного університету. – Випуск 103-4. – Донецьк : ДонНТУ, 2006. – С. 120-126. – (Серія : Економічна). *Особистий внесок*: досліджено проблеми інституційних трансформацій в регіонах України.

19. Максимчук М. В. Теоретичні і методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності регіонів країни / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Конкурентний потенціал і європейська інтеграція (регіональні аспекти) [зб. наук. пр.]. / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2006. – Вип. 1 (57). – С. 273-284.

20. Максимчук М. В. Теоретико-методологічні підходи до вдосконалення інструментів реалізації регіональної політики / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Прометей [зб. наук. пр.]. – Донецьк : ІЕПД НАН України НАН України, 2006. – Вип. 3 (21). – С. 47-51. *Особистий внесок*: запропоновано інструментарій вдосконалення реалізації регіональної політики.

21. Максимчук М. В. Інституціональні перетворення у Закарпатській області: проблеми та пошуки їх вирішення / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Соціально-економічний розвиток регіону: діагностика, стратегія, управління [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : М. І. Долішній (відп. ред.). – Львів, 2006. – Вип. 4 (60). – С. 160-169.

22. Максимчук М. В. Європейський досвід інституційного забезпечення

регіонального розвитку та його адаптація в Україні / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2006. – №4. – С. 213-219.

23. Максимчук М. В. Регіональний розвиток України: інституційні проблеми і шляхи їх подолання / М. В. Максимчук // Науковий вісник Ужгородського університету [зб. наук. пр.]. – Ужгород : УНУ, 2007. – Вип. 21 – С. 44-48. – (Серія : Економіка).

24. Максимчук М. В. Проблеми методології дослідження інститутів підтримки інтелектуально-інноваційного потенціалу розвитку регіону / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ресурсне забезпечення інтелектуально-інноваційного розвитку регіону [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : Є. І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2007. – Вип. 3(65). – С. 407-420.

25. Максимчук М. В. До питання методології дослідження регіональних суспільних систем / М. В. Максимчук // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Структурна трансформація територіальних суспільних систем [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : Є. І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2007. – Вип. 3 (65). – С. 3-14.

26. Максимчук М. В. Проблеми розвитку малих міст Львівської області та програмно-цільовий підхід до їх розв'язання / Сторонянська І. З., Шульц С. Л., М. В. Максимчук // Соціально-політичні та соціально-економічні процеси в регіонах: [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : Є. І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2009. – Вип. 5 (79). – С. 47-62. *Особистий внесок*: досліджено інституційні проблеми розвитку малих міст.

27. Максимчук М. В. Інституціалізація районування економічного простору України / М. В. Максимчук // Економічні науки [зб. наук. пр.] / Луцький національний технічний університет ; редкол. : З. В. Герасимчук (відп. ред.). – Луцьк, 2010. – Випуск 7(27). – Ч.4. – С. 7-15. – (Серія : Регіональна економіка).

28. Максимчук М. В. Інституціалізація економічного районування України М. В. Максимчук, Заплатинський М. В. // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Районування економічного простору України: питання методології і практики [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : Є. І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2010. – Вип. 5(85). – С. 77-84. *Особистий внесок*: визначено напрями інституціалізації економічного районування України.

29. Максимчук М. В. Концептуальні засади інституційної підтримки впровадження нової моделі районування України / М. В. Максимчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Економічний простір України: регіоналізація та інтеграція в умовах суспільних трансформацій [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : Є. І. Бойко (відп. ред.). – Львів, 2011. – Вип. 1(87). – С. 162-171.

30. Максимчук М. Нова модель районування економічного простору

України / С. Шульц, М. Максимчук // Економіст. – 2011. – №5. – С. 9-12. *Особистий внесок*: проаналізовані існуючі моделі районування України.

31. Максимчук М. В. Моделювання інституційної взаємодії державних та регіональних органів влади при модернізації промислового потенціалу регіону / М. В. Максимчук // Економічні науки [зб. наук. пр.] / Луцький національний технічний університет ; редкол. : відп. ред. : редкол. : З. В. Герасимчук (відп. ред.). – Луцьк, 2012 – Вип. 9(35). – Ч.1. – С. 294-303. – (Серія : Регіональна економіка).

32. Максимчук М. В. Структурні зміни у промисловості регіону / М. В. Максимчук // Науковий вісник Чернівецького національного університету [зб. наук. пр.]. – Чернівці: ЧНУ, 2012. – Вип. 623-626. – С. 363-367. – (Серія : Економіка).

33. Максимчук М. В. Особливості модернізації промисловості Львівської області / М. В. Максимчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Модернізація економічного розвитку регіону [зб. наук. пр.] / НАН України. Інститут регіональних досліджень ; редкол. : В. С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2012. – Вип. 4(96). – С. 53-61.

34. Максимчук М. В. Інституційно-структурні засади розвитку підприємницьких функцій міста Львова / М. В. Максимчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Метрополійні функції Західного регіону [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : В. С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2013. Вип. 2 (100). – С. 139-145.

35. Шульц С. Л. Інвестиційні процеси в регіонах України: проблеми структурної асиметрії / С. Л. Шульц, М. В. Максимчук // Економічні науки [зб. наук. пр.] / Луцький національний технічний університет ; редкол. : З. В. Герасимчук (відп. ред.). – Луцьк, 2014. – Вип. 11(41). – Ч.1. – С. 313-322. – (Серія : Облік і фінанси). *Особистий внесок*: досліджено інституційні чинники структурної асиметрії в регіонах.

36. Максимчук М. В. Інституціалізація безпеки суб'єкта економічної діяльності регіону: внутрішній і зовнішній виміри / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Львів : ЛьвДУВС, 2014. – Вип. 2. – С. 195-207. – (Серія : Економічна). *Особистий внесок*: обґрунтовано структуру інституціалізації безпеки суб'єкта економічної діяльності регіону.

Статті у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

37. Максимчук М. В. Інституційні зміни у промисловості регіону: проблеми та шляхи вирішення / М. В. Максимчук // Економічний форум. – 2012. – № 1. – С. 150-156.

38. Максимчук М. В. Регіональний інституціоналізм: пошуки концептуальних засад / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2012. –

№ 4. – С. 16-22.

39. Луцків О. М. Інституційне середовище регіональної структурної політики / О. М. Луцків, М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 37-47. *Особистий внесок*: обґрунтовані складові інституційного середовища регіональної структурної політики, сформульовано визначення регіональної структурної політики.

40. Максимчук М. В. Теоретичні засади та базові моделі вибору цілей регіональної структурної політики / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 31-39.

41. Максимчук М. В. Структурно-інституційні зміни в економіці регіону: аналіз та напрями коригування / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Економічний форум. – 2015 – № 1 – С. 75-83. *Особистий внесок*: визначено напрями структурної корекції економіки регіону.

42. Максимчук М. В. Моделювання структурних змін в економіці регіону / О. М. Луцків, М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2015. – № 4. – С. 13-26. *Особистий внесок*: обґрунтоване поняття структурного стандарту та структурного орієнтиру економіки регіону, визначені концептуальні засади моделі структурних змін.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

43. Maksymchuk M. V. Formy rozwoju regionalnego na granicy ukraińsko-polski / M. V. Maksymchuk // Zeszyty Naukowe Politechniki Świętokrzyskiej. Nauki Ekonomiczne. nr. 29. Ekonomia. Technika. Zarządzanie. – Kielce: Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej, 2001. – S.231-237.

44. Maksimcuk M. V. Rozvoj podnikatel'skej cinnosti v prigranicnych regionoch Ukrajiny (na priklade Volinskej oblasti) / M. V. Maksimcuk, J. J. Pusak // Clovek v suradniciach multidimenzialnej spolocnosti. II. – Presov: ManaCon, 2001. – S. 221-228. *Особистий внесок*: виділено інституційні бар'єри та перешкоди розвитку прикордонних регіонів України.

45. Maksimcuk M. V. Konativny pristup v regionalnom vyskume: uvodne roznamky / M. V. Maksimcuk // Clovek v suradniciach multidimenzialnej spolocnosti. III. – Presov, 2002. – S.169-177.

46. Maksimcuk M. V. Inštitucionálna podpora rozvoja podnikania v regióne / M. V. Maksimcuk, M. Z. Zaplatinskij // Podnikatel'ské prostredie a regionálne aspekty rozvoja. III. (zborník štúdií úlohy VEGA č. 1/0493/03). – Prešov: ManaCon, 2005. – S.206-214. *Особистий внесок*: сформульовано рекомендації щодо покращання інституційного забезпечення розвитку підприємництва в регіоні.

47. Максимчук М. В. О перспективах использования деятельностного подхода в региональных исследованиях / М. В. Максимчук // Регионы России в условиях глобализации [сб. науч. тр.] / Пермский филиал института экономики УрО РАН ; редкол. : А. Н. Пыткин (отв. ред.). – Пермь, 2005. –

Вип. IV. – Ч.І. – С. 245-251.

48. Maksimcuk M. Institutional Sources of the Left Industrialization of the Ukrainian Industry and its Impact on the Economic Security of the State / Wasyl Jelejko, Jaroslav Puszak, Maksym Maksymchuk // *Studia i Materiały “Miscellanea Oeconomicae” Instytutu zarządzania Uniwersytetu humanistyczno-przyrodniczego Jana Kochanowskiego*. – Rok 15. – 2011. – №2. – S. 257-265. *Особистий внесок: обгрунтоване поняття інституційних ресурсів індустріалізації промисловості регіону.*

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій:

49. Максимчук М. В. Маркетинг регіону як складова частина регіональної економічної політики / М. В. Максимчук // *Україна в ХХІ столітті: концепції та моделі економічного розвитку : матеріали V Міжнар. конгресу укр. економістів, 22-26 травня 2000 р., м. Львів. – Львів : ІРД НАН України, 2000 – С. 194-198.*

50. Максимчук М. В. Нові національні та регіональні програми розвитку з урахування використання нових можливостей для розвитку прикордонних регіонів / М. В. Максимчук // *Соціально-економічний розвиток західного прикордоння України в контексті сусідства з ЄС : матеріали міжнар. наук. конф., 2 квітня 2004 р., м. Київ. – Київ, 2004. – С. 123-125.*

51. Максимчук М. В. Інституційні проблеми регіонального розвитку України / М. В. Максимчук // *Підготовка українських організацій щодо використання фінансової підтримки регіонального розвитку з структурних фондів ЄС : матеріали міжнар. наук. конф., 24 лютого 2006 р. м. Ужгород. – Ужгород, 2006. – С. 102-103.*

52. Максимчук М. В. Формування інститутів забезпечення регіонального розвитку в умовах розгортання євроінтеграції України / М. В. Максимчук // *Стратегічний розвиток регіону – економічне зростання та інтеграція: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 травня 2006 р., м. Чернівці. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2006. – Ч.І.– С.305-308.*

53. Максимчук М. В. Роль інституційного чинника у європейській інтеграції України / М. В. Максимчук // *Український шлях в НАТО і Європейський Союз : матеріали регіон. наук.-теор. конф., 19 жовтня 2006 р., м. Львів, – Львів : ЛІЕТ, 2006. – С. 25-33.*

54. Максимчук М. В. До питання оптимізації інституційного забезпечення регіонального розвитку України / М. В. Максимчук // *Регіон-2007: стратегія оптимального розвитку : матеріали між нар. наук.-практ. конф., 17-18 квітня 2007 р., м. Харків. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007– С. 15-17.*

55. Максимчук М. В. Стратегії впливу на розвиток інституцій регіонального розвитку / М. В. Максимчук // *Теорія і практика стратегічного управління розвитку регіональних суспільних систем : Всеукр. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2007 р., м. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ :*

ІФНТУНГ, 2007. – С. 66-68.

56. Максимчук М. В. Інституційні аспекти дослідження інтелектуально-інноваційного розвитку регіонів України / М. В. Максимчук // Теорія та практика ринкових перетворень; економічний та соціальний контекст : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф., 20-22 березня 2008 р., м. Вінниця. – Вінниця: ВІЕ ТНЕУ, 2008. – Том I. – С. 61-65.

57. Максимчук М. В. Інноваційна складова регіонального розвитку / М. В. Максимчук // Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інновативно-інноваційного розвитку в Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 жовтня 2008 р., м. Київ. – К. : РВПС України, 2008. – Ч.3. – С. 192-195.

58. Максимчук М. В. До методології дослідження конкурентоспроможності регіонів країни / М. В. Максимчук, Г. І. Пушак // Проблеми формування та реалізації конкурентної політики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Львів : Манускрипт, 2009. – 404 с. – С. 274-278. *Особистий внесок*: визначено інституційні засади конкурентоспроможності регіонів.

59. Максимчук М. В. Інституціалізація економічного районування / М. В. Максимчук // Фінансово-бюджетна політика в контексті соціально-економічного розвитку регіонів : міжнар. наук.-практ. конф., 10-20 березня 2009 р., м. Дніпропетровськ, – Дніпропетровськ : ДДФА, 2009. – Т. II. – С. 142-144.

60. Максимчук М. В. Концептуальні підходи до формування інституційного середовища реформування адміністративно-територіального устрою в регіоні / М. В. Максимчук // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону : міжнар. наук.-практ. конф., 6-7 травня 2010 р., м. Суми. – Суми : СумДУ, 2010. – С. 157-159.

61. Максимчук М. В. До питання забезпечення безпеки суб'єкта економічної діяльності у промисловості регіону / М. В. Максимчук // Економічна безпека і право: проблеми та шляхи вирішення : матеріали звітної наук. конф., 25 лютого 2011 р., м. Львів. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – С. 21-24.

62. Максимчук М. В. Горизонтальная и вертикальная структуризация культурно-хозяйственного пространства государства / М. В. Максимчук // Перспективы инновационного развития Республики Беларусь: сб. науч. статей II Межд. науч. конф., 19-20 мая 2011 г., г. Брест. – Брест : БрГУ, 2011. – С. 35-37.

63. Максимчук М. В. Витоки та інституції академічних шкіл української регіоналістики / М. В. Максимчук // Наукова спадщина професора Злупка С. М. у світлі формування сучасної парадигми економічної науки в Україні : матеріали всеукр. меморіальної наук. конф., 29-30 вересня 2011 р., м. Львів. – Львів : Арал, 2011. – С.133-134.

64. Максимчук М. В. Еколого-економічні аспекти модернізації промисловості України: історичний досвід / М. В. Максимчук // Ринкові трансформації у сфері природокористування: теорія, методологія, практика :

матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 вересня 2011 р., м. Луцьк. – Луцьк : Луцький НТУ, 2011. – С. 98-99.

65. Максимчук М. В. Вітчизняний досвід модернізації та підвищення конкурентоспроможності промисловості / М. В. Максимчук, Г. І. Пушак // Проблеми формування та реалізації конкурентної політики : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 вересня 2011 р., м. Львів. – Львів : ТзОВ «Сплайн», 2011. – С. 144-145. *Особистий внесок*: визначено напрями підвищення конкурентоспроможності промисловості регіону.

66. Максимчук М. В. До проблеми визначення організаційно-управлінських засад проведення модернізації промисловості регіону / М. В. Максимчук // Dni vedy – 2012 : materiály VIII Mezinárodní vedecko-praktická konference, 27-28 brezen 2012 r., Praha – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2012. – С. 63-67.

67. Максимчук М. В. Зарубіжний досвід промислової модернізації та перспективи його використання в Україні / М. В. Максимчук // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: зб тез доп. VIII наук.-техн.конф. науково-педагогічних працівників, 26-31 березня 2012 р., м. Львів – Львів : Видавничий відділ ННППТ НУ «Львівська політехніка», 2012. – С. 71-72.

68. Максимчук М. В. Екологізація економічного розвитку міських територій: загальні підходи і тенденції / М. В. Максимчук, С. Ю. Жежерун // Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства : зб. тез IV міжвуз. наук.-практ. конф., 16-17 жовтня 2014 р., м. Умань. – Умань: УНУС, 2014. – С. 16-18. *Особистий внесок*: досліджено інституційні умови екологізації економічного розвитку міських територій.

69. Максимчук М. В. Структурні трансформації економіки Чернівецької області: аналіз, корегування та напрями інституційного впливу / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Інноваційні виміри розвитку економіки в умовах глобалізації : матеріали ювілейної міжнар. наук.-практ. конф., 12 вересня 2014 р., м. Чернівці – Чернівці : БДФЕУ, 2014. – С. 198-203. *Особистий внесок*: визначено напрями інституційного впливу на структурні трансформації економіки області.

70. Максимчук М. В. До питання формування інституційного середовища забезпечення продовольчої безпеки вітчизняних регіонів / М. В. Максимчук, Я. Я. Пушак // Стратегічні напрями розвитку тваринництва в Україні у контексті національної продовольчої безпеки : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 жовтня 2014 р., м. Біла Церква. – Біла Церква, 2014. – С. 134-135. *Особистий внесок*: досліджено методологічні засади формування інституційного середовища продовольчої безпеки регіонів.

71. Максимчук М. В. Інституціалізація екологічної безпеки міських територій регіону: гуманітарний та економічний аспекти / М. В. Максимчук, С. Ю. Жежерун // Зелена економіка. Зелені інвестиції. Зелений туризм : матеріали II міжнар. екологічного форуму, 25-26 вересня 2014 р., м. Одеса –

Одеса : Пальміра, 2014. – С. 143-145. *Особистий внесок*: досліджено економічні аспекти інституціалізації екологічної безпеки міських територій.

72. Максимчук М. В. Концептуальні аспекти взаємодії регіональної економіки та інституціоналізму / Максимчук М. В. // Нова модель регіонального економічного зростання: науково-теоретичні проблеми і механізми реалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 19 вересня 2015 р., м. Вінниця. – Вінниця : ВФЕУ, 2015. – С. 96-99.

Публікації в інших виданнях:

73. Максимчук М. В. Регіональна соціально-економічна політика в Україні: проблеми розвитку та пошуки шляхів удосконалення / М. І. Долішній, М. В. Максимчук. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 43 с. *Особистий внесок*: проаналізовано інструменти удосконалення регіональної соціально-економічної політики.

74. Максимчук М. В. Розробка, впровадження та моніторинг стратегій місцевого розвитку (методичні рекомендації) / С. Т. Пухир, С. Л. Шульц, М. В. Максимчук, І.З. Сторонянська. – Львів: ІРД НАН України, 2005. – 32 с. *Особистий внесок*: досліджено інституційні умови впровадження стратегій місцевого розвитку.

75. Максимчук М. В. Проблеми інституційного забезпечення інтелектуально-інноваційного розвитку регіону / М. В. Максимчук – Львів: ІРД НАН України, 2008. – 61 с.

76. Максимчук М. В. Інституційне забезпечення соціогуманітарного розвитку регіонів України / М. В. Максимчук // Соціогуманітарні проблеми людини. – 2006. – №2. – С.126-135.

77. Максимчук М. В. До проблеми визначення базових складових понятійної системи «ресурс-потенціал» у регіональних дослідженнях / М. В. Максимчук // Кримський економічний вісник. – 2013. – № 3. – С. 131-135.

78. Максимчук М. В. Моделі зовнішньоекономічної інтеграції України: структурні передумови, небезпеки та переваги / М. В. Максимчук // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. – С.195-204.

АНОТАЦІЯ

Максимчук М.В. Інституціалізація структурно-просторових змін економіки регіонів України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». – Львів, 2017.

У дисертації досліджено теоретико-методологічні основи структурно-просторових змін економіки регіонів. Зокрема, висвітлено особливості формування та розвитку регіонального інституціоналізму як базису формування та реалізації регіональної політики. Запропоновано концептуальні засади дослідження процесів регіонотворення в системі управління регіональним розвитком та розвинуто методологічні засади інституціалізації структурно-просторових змін економіки регіонів України.

Виявлено тенденції структурно-просторових та інституційних змін в економіці регіонів України і на цій основі виявлено проблеми макропросторової інституціалізації країни. В результаті аналізу динаміки функціонування інституційної структури підприємницького сектору та дослідження особливостей модернізаційних перетворень промисловості визначено напрями структурної корекції розвитку економіки регіонів. Проаналізовано схеми просторового структурування (районування та регіоналізації) економіки України та запропоновано компонентну структуру мережі неінституціалізованих економічних районів, оцінено глибину їх інтеграції за статичних умов та для різних сценаріїв просторового розвитку. Виявлено проблеми і перешкоди інституціалізації мережі економічних районів країни. Проведено моделювання структурних змін в економіці регіонів, оцінено інтенсивність цих процесів, виявлено явища структурної нестабільності. Запропоновано сценарії подолання структурної нестабільності в економіці регіонів, визначено межі показників структурних зрушень досягнення яких зумовлюватиме зростання економіки регіонів.

Сформульовано та обґрунтовано напрями реконцептуалізації регіональної політики України на інституційних засадах, окреслено стратегічні цілі та пріоритети реалізації регіональної структурної політики в системі антикризових заходів регіональної політики, обґрунтовано пропозиції щодо інституціалізації регіональної структурної політики в умовах модернізації економіки регіонів.

Ключові слова: інституціалізація економіки, структурно-просторові зміни економіки регіонів, регіональна політика, регіональна структурна політика, інститут, район, регіон.

АННОТАЦІЯ

Максимчук М.В. Институциализация структурно-пространственных изменений экономики регионов Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. / ГУ «Институт региональных исследований имени М. И. Долишнего НАН Украины». – Львов, 2017.

В диссертации исследованы теоретико-методологические основы структурно-пространственных изменений экономики регионов. В частности,

освещены особенности формирования и развития регионального институционализма как базиса формирования и реализации региональной политики. Предложены концептуальные основы исследования процессов регионотворения в системе управления региональным развитием и развиты методологические основы институционализации структурно-пространственных изменений экономики регионов Украины.

Выявлены тенденции структурно-пространственных и институциональных изменений в экономике регионов Украины и на этой основе выявлены проблемы макропространственной институционализации страны. В результате анализа динамики функционирования институциональной структуры предпринимательского сектора и исследования особенностей модернизационных преобразований промышленности определены направления структурной коррекции развития экономики регионов. Проанализированы схемы пространственного структурирования (районирования и регионализации) экономики Украины и предложено компонентную структуру сети неинституционализированных экономических районов, оценена глубина их интеграции в статических условиях и для различных сценариев пространственного развития. Выявлены проблемы и препятствия институционализации сети экономических районов страны. Проведено моделирование структурных изменений в экономике регионов, оценена интенсивность этих процессов, раскрыты явления структурной нестабильности. Предложены сценарии преодоления структурной нестабильности в экономике регионов, определены границы показателей структурных сдвигов достижения которых будет вызывать рост экономики регионов.

Сформулированы направления реконцептуализации региональной политики Украины на институциональных основаниях, определены стратегические цели и приоритеты реализации региональной структурной политики в системе антикризисных мер региональной политики, обоснованы предложения по институционализации региональной структурной политики в условиях модернизации экономики регионов.

Ключевые слова: институционализация экономики, структурно-пространственные изменения экономики регионов, региональная политика, региональная структурная политика, институт, район, регион.

SUMMARY

Maksymchuk M. V. The institutionalization of structural-spatial changes in the economy of regions of Ukraine. – Manuscript.

Dissertation to obtain Doctorate Degree in Economics, specialty 08.00.05. – development of productive forces and regional economy. / SI “Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine”. – Lviv, 2017.

Dissertation covers theoretical and methodological fundamentals of structural

and spatial changes in the economic life of Ukrainian regions. The author proposes techniques and methods to define the sense of the processes of formation of institutions for structural and spatial changes in the economic life of Ukrainian regions referred to as organizational framing of relationship between the objects of economy in regions. Peculiarities of collective and individual behavior of these objects, certain institutes (rules and norms) of the organization and development of economic activities are also taken into consideration as well as increasing probabilities and frequency of their practical employment that usually results in improvement of existing institutions and appearance of new ones.

Specific features of the process of formation and development of economic institutions as the basis of regional policies statement and implementation are analyzed. Conceptual features of the process of formation of regional institutions as fundamental components of modern regional economy are grounded. They include theoretical models of establishment of the institutes of regional management and development, advantages of modernization of the institutional structure of the system of social and economic regulation of regional development, principles of modern state region-oriented policies formation.

In the dissertation, conceptual basis of study the processes of region-formation within the system of regional development management are proposed. Methods and techniques allowing the processes of formation of institutions for structural and spatial changes in the economic life of Ukrainian regions are developed. Imperatives of the modern process of region-formation as the fundamental part of the more extended processes of formation of institutions for structural and spatial changes in the economic life of Ukrainian regions are defined. They are as follows: implementation of European institutional basis for regional development in working practice of state management institutions of Ukraine; consideration of main benefits of the processes of macro-regional economic formation of institutions resulting in increasing compatibility of Ukrainian regions within European economic space; institutional basement of the processes of decentralization in Ukraine.

The improved methods of the study of structural and spatial changes in the economic life of regions allow combination of activity-oriented and institutional-oriented approach to the analysis of processes of structural transformation of the economy. Implementation of this approach enables to detect the intensity and quality of structural and spatial changes, evaluate the effectiveness of institutional environment transformation, determine favourable directions of structural correction of the economic life of Ukrainian regions.

Tendencies of structural and spatial as well as institutional changes of the economic life of Ukrainian regions are analyzed and on the basis problems of macro-spatial processes of formation of Economy institutions of the state and its regions are identified. In the course of analysis of the dynamic functional operation development of entrepreneurship as an institutional structure and investigation of modern transformational processes in the industry, major goals of structural

correction of the economic life development of Ukrainian regions are defined. Schemes of spatial structural processes (region- and district-oriented) of Ukrainian economy are analyzed, complex network structure of Ukrainian regions non-processed by formation of institutions is proposed, the intensity of their integration under static conditions and various scenarios of spatial development is evaluated. Problems and barriers are identified, proposals concerning the processes network structure formation of Ukrainian regions are put forward. Structural changes in the economic life of regions are shown in graphs, intensity of these processes is evaluated, structural destabilization phenomena are defined. Scenarios as to overcoming structural destabilization in regional economies are proposed, measures of structural changes rates stipulating economy growth are identified.

Tendencies towards re-conceptualization of regional policies of Ukraine on institutionally oriented basis in conditions of structural and spatial changes are formulated and approved. Strategic goals and benefits from regional structural policies realization within the system of anti-crisis regional policies measures are highlighted. Proposals as to the processes of formation of institutions of regional structural policies under conditions of regional economies modernization are properly grounded. The author has developed the following issues: institutional basis of regional structural policies in the part of power distribution optimization; maintenance of political and management business-elites and local communities in respect of their agreement-making abilities; ensuring the stability and succession of management decisions; implementation of project management and financing to the events concerning regional structural policies realization.

Key words: economy institutionalization, structural-spatial changes in the regions' economy, regional policies, regional structural policies, institution, region, district.

Підписано до друку 22.01.2017. Формат 64x90/16
Папір ксероксний. Друк на різнографі. Гранітура «Times New Roman»
Ум.друк.арк. 1,9. Наклад 100 прим. Зам №7

Друк: ПП «Арал»
Свідоцтво: серія А01 № 201230 від 18.06.2007 р.
Державна реєстрація 09.09.1998 р.

м. Львів, вул. Козельницька, 4
Тел.: (050) 371-62-80